

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

18 päivänä joulukuuta 2014*

Ennakkoratkaisupyyntö — Yhteinen markkinajärjestely — Banaanit — Tuontijärjestelmä —
Kannettavat tullit

Asiassa C-306/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka rechtbank van eerste aanleg te Brussel (Belgia) on esittänyt 17.5.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 4.6.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

LVP NV

vastaan

Belgian valtio,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz sekä tuomarit C. Vajda, A. Rosas (esittelevä tuomari), E. Juhász ja D. Šváby,

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- LVP NV, edustajinaan advocaat R. Verbeke, advocaat P. Vlaemminck ja advocaat B. Van Vooren,
- Belgian hallitus, asiamiehinään M. Jacobs ja J.-C. Halleux,
- Kreikan hallitus, asiamiehinään I. Chalkias ja A. Vasilopoulou,
- Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään S. Boelaert ja E. Karlsson,
- Euroopan komissio, asiamiehinään G. Wils ja I. Zervas,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee banaaneista kannettavista tulleista 29.11.2005 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1964/2005 (EUVL L 316, s. 1) pätevyyttä, kun otetaan huomioon tullitariffeja ja kauppaa koskevan vuoden 1994 yleissopimuksen (EYVL 1994, L 336, s. 11; jäljempänä vuoden 1994 GATT), joka on Marrakechissa 15.4.1994 allekirjoitetun ja Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY (EYVL L 336, s. 1) hyväksytyn Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen liitteessä 1 A, I artikla, XIII artiklan 1 kohta ja 2 kohdan d alakohta sekä XXVIII artikla ja/tai kaikki muut kyseisen yleissopimuksen sovellettavat määräykset.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat LVP NV (jäljempänä LVP) ja Belgian valtio ja joka koskee vaatimusta sellaisten tullien palauttamiseksi, jotka LVP on maksanut Costa Ricasta ja Ecuadorista peräisin olevien banaanien tuonnista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

WTO-sopimukset

- 3 Euroopan unionin neuvosto hyväksyi päätöksellä 94/800 WTO:n perustamissopimuksen sekä kyseisen sopimuksen liitteissä 1, 2 ja 3 olevat sopimukset (jäljempänä WTO-sopimukset), joihin kuuluu vuoden 1994 GATT.
- 4 WTO:n perustamissopimuksen II artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Liitteisiin 1, 2 ja 3 sisältyvät sopimukset ja niihin liittyvät oikeudelliset asiakirjat – – ovat erottamaton osa tätä sopimusta ja sitovat kaikkia jäseniä.”
- 5 WTO:n perustamissopimuksen IV artiklan 1 kohdassa määrätään sellaisen ministerikokouksen perustamisesta, joka muodostuu WTO:n kaikkien jäsenten edustajista. Kyseisen sopimuksen IX artiklan 3 ja 4 kohdassa määrätään edellytyksistä, joiden täytyessä ministerikokous voi poikkeuksellisissa olosuhteissa päättää poikkeusluvan myöntämisestä jäsenelle, kun on kyse tässä WTO:n perustamissopimuksessa tai jossakin WTO-sopimuksessa olevasta velvoitteesta.
- 6 Vuoden 1994 GATT:n 1 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Tulleihin ja kaikenlaisiin muihin maksuihin, jotka on määrätty suoritettaviksi maahantuonnin tai maastaviennin yhteydessä tai tuonnista tai viennistä – – kohdistuva mikä tahansa etu, suosinta, etuoikeus tai koskemattomuus, minkä jokin sopimuspuoli suo jollekin jostakin toisesta maasta peräisin olevalle tai sinne tarkoitettulle tuotteelle, on myönnettävä heti ja ehdoitta vastaavanlaiselle tuotteelle, joka on peräisin minkä tahansa muun sopimuspuolen alueilta tai on sinne tarkoitettu.”
- 7 Vuoden 1994 GATT:n II artiklassa, jonka otsikko on ”Myönnytysluettelot”, määrätään seuraavaa:

”1.

  - a) Jokaisen sopimuspuolen täytyy suoda toisten sopimuspuolten kaupalle ainakin niin suoepa kohtelu, kuin mitä on edellytetty tähän sopimukseen liitetyn vastaavan luettelon asianomaisessa kohdassa.

--

7. Tähän sopimukseen liitetyt luettelot muodostavat tämän sopimuksen I osan olennaisen osan.”

- 8 Vuoden 1994 GATT:n XIII artiklassa, joka koskee määrällisten rajoitusten syrjimätöntä soveltamista, määrätään seuraavaa:

”1. Sopimuspuoli ei saa soveltaa mitään kieltoa tai rajoitusta minkään tuotteen tuontiin jonkin toisen sopimuspuolen alueelta – –, jollei samanlaisen tuotteen tuonnille mistä hyvänsä kolmannesta maasta – – ole asetettu samanlaisia kieltoja tai rajoituksia. – –

2. Soveltaessaan tuontirajoituksia johonkin tuotteeseen sopimuspuolten on pyrittävä jakamaan tällaisen tuotteen kauppaa sillä tavoin, että se mahdollisimman tarkoin vastaa niitä osuuksia, joita sopimuspuolten voisi olettaa tästä kaupasta saavan, jollei mitään tällaisia rajoituksia olisi olemassa. Tätä tarkoitusta varten sopimuspuolten on noudatettava seuraavia määräyksiä:

--

d) milloin kiintiö on jaettu hankkijamaiden kesken, on rajoituksia soveltavan sopimuspuolen pyrittävä sopimaan kiintiön osuuksien jakoa koskevasta asiasta kaikkien muiden sopimuspuolten kanssa, joita tuotteen toimittaminen oleellisesti kiinnostaa. Tapauksissa, joissa tämä menetelmä ei ole kohtuullisesti toteutettavissa, asianomaisen sopimuspuolen on jaettava tuotteen hankinnasta oleellisesti kiinnostuneille sopimuspuolille osuudet siten, että ne perustuvat niihin osuuksiin, joita tällaiset sopimuspuolet ovat toimittaneet tämän tuotteen tuonnin kokonaismäärästä tai -arvosta jonkin aikaisemman edustavan kauden kuluessa. Tällöin on kiinnitettävä tarpeellista huomiota kaikkiin erikoistekijöihin, jotka ovat mahdollisesti vaikuttaneet tai vaikuttavat tuotteen kauppaan. – –”

- 9 Vuoden 1994 GATT:n XXVIII artiklassa, jonka otsikko on ”Myönnytysluettelojen muuttaminen”, on yksityiskohtaisia sääntöjä myönnytysluettelojen muuttamisesta, ja siinä määrätään tässä tarkoituksessa sopimuspuolten välisestä monitahoisesta neuvottelujärjestelmästä.

- 10 Vuoden 1994 GATT:n XXVIII artiklan 1, 3 ja 5 kohdassa määrätään näin ollen seuraavaa:

”1. Jokaisen kolmivuotiskauden ensimmäisenä päivänä, ensimmäisen kauden alkaessa 1 päivänä tammikuuta 1958 – – sopimuspuoli (jota kutsutaan tässä artiklassa anojasopimuspuoleksi) voi muuttaa tai peruuttaa tähän sopimukseen liitettyyn luettelonsa sisältyvän myönnytyksen neuvoteltuaan ja sovittuaan siitä sellaisen sopimuspuolen kanssa, jonka kanssa myönnytyksestä oli alkuaan sovittu, ja sellaisen muun sopimuspuolen kanssa, jolla muut sopimuspuolet ovat tunnustaneet olevan pääasiallisen hankkijan aseman (näitä kahta edellä mainittua sopimuspuolta yhdessä anojasopimuspuolen kanssa kutsutaan myöhemmin tässä artiklassa ’ensisijaisiksi sopimuspuoliksi’) sekä neuvoteltuaan lisäksi sellaisen sopimuspuolen kanssa, jolla sopimuspuolet ovat tunnustaneet olevan oleellista kiinnostusta myönnytykseen.

--

3.

a) Ellei ensisijaisten sopimuspuolten kesken voida päästä sopimukseen ennen 1 päivää tammikuuta 1958 tai ennen sellaisen kauden umpeen kulumista, johon viitataan tämän artiklan 1 kohdassa, niin sopimuspuolella, joka aikoo muuttaa tai peruuttaa myönnytyksen, on siitä huolimatta valta tehdä niin. Jos sellaiseen toimenpiteeseen on ryhdytty, niin saavat sopimuspuoli, jonka kanssa myönnytyksestä oli alun perin sovittu, sopimuspuoli, jolla 1 kohdan mukaan on päähankkijan asema, ja sopimuspuoli, jonka oleellinen etu 1 kohdan mukaisesti on kysymyksessä, viimeistään kuusi kuukautta sen jälkeen, kun mainittuun toimenpiteeseen on ryhdytty, ja kolmenkymmenen

päivän kuluttua päivästä, jolloin sopimuspuolet ovat vastaanottaneet kirjallisen ilmoituksen peruutuksesta, peruuttaa oleellisesti samanarvoisia myönnytyksiä, joista alkuaan oli sovittu anojasopimuspuolen kanssa

- b) Jos sopimukseen on päästy ensisijaisten sopimuspuolten kesken, mutta jokin muu sopimuspuoli, jonka katsotaan tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti olevan asiasta oleellisesti kiinnostunut, ei ole tyytyväinen, tällä sopimuspuolella on oikeus viimeistään kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun tällaisen sopimuksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty, ja kolmenkymmenen päivän kuluttua päivästä, jolloin sopimuspuolet ovat vastaanottaneet kirjallisen ilmoituksen peruutuksesta, peruuttaa oleellisesti samanarvoisia myönnytyksiä, joista alun perin on sovittu anojasopimuspuolen kanssa.

--

5. Ennen 1 päivää tammikuuta 1958 ja ennen jokaisen 1 kohdassa tarkoitetun määräajan loppua sopimuspuoli voi, tekemällä sopimuspuolille asianmukaisen ilmoituksen, varata itselleen oikeuden muuttaa luetteloansa seuraavan määräajan kestäessä noudattamalla 1–3 kohdassa edellytetyjä menettelytapoja. Jos jokin sopimuspuoli näin tekee, niin toisilla sopimuspuolilla on oikeus saman määräajan kuluessa muuttaa tai peruuttaa, samoja menettelytapoja noudattaen, myönnytyksiä, joista alun perin oli sovittu tuon sopimuspuolen kanssa.”

Banaaneja koskevat yhteisymmärryspöytäkirjat, jotka Euroopan unioni on tehnyt Ecuadorin tasavallan ja Amerikan yhdysvaltojen kanssa

- 11 Unioni teki 11.4.2001 Amerikan yhdysvaltojen ja 30.4.2001 Ecuadorin tasavallan kanssa yhteisymmärryspöytäkirjat, joissa määriteltiin sellaisten riitojen ratkaisukeinot, jotka kyseiset valtiot saattavat WTO:n käsiteltäväksi unioniin tuotavien banaanien tullikohtelun alalla (jäljempänä banaaneja koskevat yhteisymmärryspöytäkirjat). Kyseisten yhteisymmärryspöytäkirjojen mukaan unioni otti banaanien tuonnissa käyttöön pelkästään tulliin perustuvan järjestelmän viimeistään 1.1.2006.
- 12 Ecuadorin tasavallan kanssa tehdyn banaaneja koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan mukaan vuoden 1994 GATT:n XXVIII artiklassa määrättyihin neuvotteluihin, joissa kyseinen valtio katsottaisiin pääasialliseksi toimittajaksi, ryhdyttäisiin tässä tarkoituksessa hyvissä ajoin.

Dohan poikkeuslupa

- 13 Dohassa kokoontunut WTO:n ministerikokous myönsi 14.11.2001 unionille poikkeuslupan (jäljempänä Dohan poikkeuslupa) vuoden 1994 GATT:n I artiklan osalta siinä määrin kuin oli tarpeen, jotta unioni voisi myöntää Afrikan, Karibian, ja Tyynenmeren (AKT) valtioiden (jäljempänä AKT-valtiot) ryhmästä peräisin oleville tuotteille tullietuuskohtelun, jota edellytettiin Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välillä Cotonoussa 23.6.2000 allekirjoitetussa kumppanuussopimuksessa (EYVL L 317, s. 3), joka hyväksyttiin yhteisön nimissä 19.12.2002 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2003/159/EY (EUVL 2003, L 65, s. 27, jäljempänä AKT–EY-kumppanuussopimus), tarvitsematta myöntää samaa etuuskohtelua muista WTO:n jäsenvaltioista peräisin oleville samankaltaisille tuotteille.
- 14 Ministerikokouksen päätöksen liitteessä, jolla Dohan poikkeuslupa myönnettiin, vahvistettiin kuitenkin, että vuoden 1994 GATT:n XXVIII artiklan mukaisissa neuvotteluissa päätettäisiin erityisistä välimiesmenettelyistä unionin ja niiden valtioiden välillä, joiden banaaneista kannettiin suosituimmuustullia (jäljempänä MFN-valtiot), sen määrittämiseksi, oliko unionin banaaneihin soveltaman tullin suunnitellun uudelleen sitomisen vaikutuksena ainakin säilyttää MFN-valtioiden banaanitoimittajien täysimääräinen markkinoille pääsy.

- 15 Kyseisen liitteen mukaan vuoden 1994 GATT:n XXVIII artiklan mukaiset neuvottelut ja kyseiset välimiesmenettelyt oli määrä saada päätökseen ennen unionin uuden, pelkästään tulliin perustuvan järjestelmän voimaantuloa 1.1.2006.

Geneven sopimus

- 16 Unioni ja tietyt Latinalaisen Amerikan MFN-valtiot parafoivat 15.12.2009 Euroopan unionin sekä Brasilian, Kolumbian, Costa Rican, Ecuadorin, Guatemalan, Hondurasin, Meksikon, Nicaraguan, Panaman, Perun ja Venezuelan välillä banaanien kaupasta tehdyn Geneven sopimuksen (jäljempänä Geneven sopimus), joka allekirjoitettiin 31.5.2010 ja hyväksyttiin 7.3.2011 annetulla neuvoston päätöksellä 2011/194/EU (EUVL L 88, s. 66).
- 17 Geneven sopimuksen 3 kohdan a alakohdassa määrätään tullien enimmäismääristä, joita unioni soveltaa banaanisiin 15.12.2009 lähtien, ja ne alenevat progressiivisesti 1.1.2017 saakka 148 eurosta tonnilta 114 euroon tonnilta.
- 18 Geneven sopimuksen 5 kohdasta ilmenee, että vireillä olevat riidat WTO:n puitteissa sekä kaikki minkä tahansa MFN-valtion, joka on kyseisen sopimuksen sopimuspuoli, vuoden 1994 GATT:n XXIV ja XXVIII artiklan menettelyjen mukaisesti unionin banaanikauppajärjestelmän osalta esittämät vaatimukset ratkaistaan. Kyseisessä kohdassa määrätään myös, että Geneven sopimuksen sopimuspuolet ilmoittavat yhdessä WTO:n riitojenratkaisuelimelle päässeensä yhteisesti sopimaansa ratkaisuun, jolla nämä riidat on päätetty lopettaa.

Unionin oikeus

- 19 Banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13.2.1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 (EYVL L 47, s. 1) IV osastolla banaanialan aikaisemmat eri kansalliset järjestelmät korvattiin kolmansien maiden kanssa käytävään kauppaan sovellettavalla yhteisellä järjestelmällä.
- 20 Asetuksen N:o 404/93 15 artiklassa määriteltiin kyseisen asetuksen IV osastoa varten neljä banaaniryhmää, jotka olivat perinteiset AKT-valtioiden banaanit, muut kuin perinteiset AKT-valtioiden banaanit, muiden kolmansien maiden kuin AKT-valtioiden banaanit sekä yhteisön banaanit.
- 21 Asetuksen N:o 404/93 18 artiklassa vahvistettiin muiden kolmansien maiden kuin AKT-valtioiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-valtioiden banaanien tuonnin tariffikiintiöksi vuosittain 2 miljoonaa tonnia / nettopaino, mutta näiden kahden banaaniryhmän tuonnista kannettiin kuitenkin erisuuruisia tulleja.
- 22 Asetusta N:o 404/93 on sittemmin useasti muutettu.
- 23 22.12.1994 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 3290/94 (EYVL L 349, s. 105), 29.1.2001 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 216/2001 (EYVL L 31, s. 2) ja 19.12.2001 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2587/2001 (EYVL L 345, s. 13) muutettiin asetuksen N:o 404/93 15–20 artiklaa muun muassa tariffikiintiön ja tullien määrän, jotka vahvistettiin viimeksi mainitun asetuksen 18 artiklassa, osalta.

- 24 Asetuksen N:o 404/93, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2587/2001, 16 artiklan 1 kohta kuuluu näin ollen seuraavasti:

”Tätä artiklaa ja 17–20 artiklaa sovelletaan CN-koodiin 0803 00 19 kuuluvien tuoreiden tuotteiden tuontiin siihen asti, kun [vuoden 1994 GATT:n] XXVIII artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen vahvistettu yhteisen tullitariffin kyseisiä tuotteita koskeva tulli tulee voimaan, eli viimeistään 1 päivään tammikuuta 2006.”

- 25 Asetuksen N:o 404/93 18 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2587/2001, säädetään seuraavaa:

”1. Joka vuosi avataan 1 päivästä tammikuuta alkaen seuraavat tariffikiintiöt:

- a) 2 200 000 nettotonnin tariffikiintiö eli ’A-kiintiö’,
- b) 453 000 nettotonnin lisätariffikiintiö eli ’B-kiintiö’,
- c) 750 000 nettotonnin autonominen tariffikiintiö eli ’C-kiintiö’.

A- ja B-kiintiöt avataan kaikista kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden tuontia varten.

C-kiintiö avataan AKT-[valtioista] peräisin olevien tuotteiden tuontia varten.

--

2. Kun muista kolmansista maista kuin AKT-[valtioista] tuodaan banaaneja A- ja B-kiintiöissä, niistä kannetaan tullia 75 euroa tonnilta. AKT-[valtioista] peräisin olevien tuotteiden tuonnista ei kanneta tullia.

3. C-kiintiössä tuonnista ei kanneta tullia.

--”

- 26 Asetuksen N:o 1964/2005 johdanto-osan 1–7 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) [Asetuksessa N:o 404/93, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2587/2001,] säädetään banaanien tuontiin sovellettavan pelkästään tulliin perustuvan järjestelmän voimaantulosta viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2006.

(2) Neuvosto valtuutti 12 päivänä heinäkuuta 2004 komission aloittamaan vuoden 1994 GATT-sopimuksen XXVIII artiklan mukaiset neuvottelut eräiden banaaneja koskevien myönnytysten muuttamiseksi. Yhteisö ilmoitti 15 päivänä heinäkuuta 2004 WTO:lle aikeestaan muuttaa EY:n luettelossa CXL mainittuja, alanimikkeeseen 08030019 kuuluvia tuotteita (banaanit) koskevia myönnytyksiä. Komissio on käynyt neuvotteluja perustamissopimuksen 133 artiklalla perustettua komiteaa sekä maatalouden erityiskomiteaa kuullen ja neuvoston antamien neuvotteluohjeiden mukaisesti.

(3) Komissio ei ole saanut neuvoteltua hyväksyttävää sopimusta HS:n alanimikkeeseen 08030019 kuuluvien tuotteiden (banaanit) tärkeimpien toimittajien, Ecuadorin ja Panaman, eikä niiden merkittävien toimittajien, Kolumbian ja Costa Rican kanssa. Marraskuun 14 päivänä 2001 pidetyin -- AKT-EY-kumppanuussopimusta käsitelleen ministerikokouksen tekemän päätöksen liitteen nojalla komissio on neuvotellut myös muiden WTO:n jäsenten kanssa. Neuvotteluissa ei päästy hyväksyttävään sopimukseen.

- (4) Yhteisö ilmoitti WTO:lle 31 päivänä tammikuuta 2005 aikovansa korvata alanimikkeeseen 08030019 kuuluvien tuotteiden (banaanit) myönnytykset sidotulla tullilla, jonka suuruus on 230 euroa/tonni.
- (5) Päätöksen liitteessä vahvistettu välimiesmenettely aloitettiin 30 päivänä maaliskuuta 2005. Elokuun 1 päivänä 2005 annetussa välitystuomiossa todettiin, että yhteisön ehdottama 230 euroa/tonni oleva suosituimmuustulli ei vastannut edellä mainitun liitteen säännöksiä, koska sen tuloksena ei voitaisi ylläpitää vähintään tämänhetkistä suosituimmuuskohteluun oikeutettujen tavarantoimittajien täyttä pääsyä markkinoille. Komissio tarkisti yhteisön ehdotusta välimiehen huomioiden perusteella. Toisessa, 27 päivänä lokakuuta 2005 aloitetussa välimiesmenettelyssä välimies totesi, että tarkistettu ehdotus suuruudeltaan 187 euroa/tonni olevaksi suosituimmuustulliksi ei korjaa asiaa. Komissio on siksi edelleen muuttanut ehdotustaan asian korjaamiseksi.
- (6) Olisi myös avattava tariffikiintiö AKT-[valtioista] peräisin oleville banaaneille AKT–EY-kumppanuussopimuksen mukaisten yhteisön sitoumusten mukaisesti.
- (7) Tämän asetuksen täytäntöönpanemiseksi tarvittavista toimenpiteistä sekä siirtymätoimenpiteistä, jotka liittyvät erityisesti AKT-[valtioista] peräisin olevia banaaneja koskevan tariffikiintiön hallinnointiin, olisi päätettävä menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 28 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyn neuvoston päätöksen 1999/468/EY [(EYVL L 184, s. 23)] mukaisesti.”

27 Kyseisen asetuksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Banaanien (CN-koodi 08030019) tulliksi vahvistetaan 1 päivästä tammikuuta 2006 176 euroa/tonni.

2. Kunkin vuoden 1 päivänä tammikuuta, alkaen 1 päivästä tammikuuta 2006, avataan tulliton yksipuolinen tariffikiintiö, jonka nettopaino on 775 000 tonnia, AKT-maista peräisin olevien banaanien (CN-koodi 08030019) tuontia varten.”

28 Geneven sopimuksen 31.5.2010 tapahtuneen allekirjoittamisen jälkeen asetus N:o 1964/2005 kumottiin 9.3.2011 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 306/2011 (EUVL L 88, s. 44).

29 Asetuksen N:o 306/2011 johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta ilmenee, että Geneven sopimuksen mukaan unioni alentaa vähitellen banaanien tullin 176 eurosta tonnilta 114 euroon tonnilta. Ensimmäisessä tullialennuksessa, jota sovellettiin taannehtivasti sopimuksen parafointipäivästä eli 15.12.2009 alkaen, tulli alennettiin näin ollen 148 euroon tonnilta.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

30 LVP on Belgiaan sijoittautunut yhtiö, joka tuo maahan banaaneja.

31 Pääasia koskee LVP:n esittämää, Costa Ricasta ja Ecuadorista peräisin olevien banaanien 1.1.2006–15.12.2009 ja lähinnä vuoden 2006 toisesta neljanteen vuosineljänneksen ulottuvan ajanjakson aikana (jäljempänä riidanalainen ajanjakso) tapahtuneen maahantuonnin seurauksena liikaa eli 176 euroa tonnilta maksettujen tullien palauttamisvaatimusta.

32 Tämä vaatimus esitettiin 6.1.2009 Gentin alueelliselle tulliviranomaiselle, joka hylkäsi sen 20.5.2009 tekemällään päätöksellä.

- 33 LVP:n tulliviraston johtajalle 27.7.2009 tekemä oikaisuvaatimus 20.5.2009 tehdystä hylkäyspäätöksestä katsottiin 7.11.2012 tehdyllä päätöksellä perusteettomaksi, koska tullit oli niiden maksuhetkellä unionin oikeuden perusteella lain mukaan maksettava.
- 34 LVP nosti ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kirjaamoon 7.2.2013 jättämällä kennekirjelmällä kanteen tulliviraston johtajan päätöksestä.
- 35 WTO:n oikeuden mukaisten unionin velvollisuuksien perusteella LVP riitauttaa asetuksella N:o 1964/2005 vahvistetun, 1.1.2006 lähtien kannettavan muista kuin AKT-valtioista peräisin olevien banaanien tullen, joka on 176 euroa tonnilta, pätevyyden. LVP:n mukaan kyseisellä asetuksella säädettyä järjestelmää voitiin soveltaa vasta Geneven sopimuksen päivämäärästä eli 15.12.2009 alkaen, joten riidanalaisella ajanjaksolla muista kolmansista maista kuin AKT-valtioista peräisin olevien banaanien tuonnista asetuksella N:o 2587/2001 vahvistetuissa kiintiöissä A ja B oli edelleen kannettava tulli, jonka suuruus oli 75 euroa tonnilta ja joka vahvistettiin kyseisellä asetuksella N:o 404/93, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2587/2001.
- 36 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa muun muassa asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 1 kohtaan, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2587/2001, ja korostaa, että neuvottelut vuoden 1994 GATT:n XXVIII artiklan puitteissa eivät olleet vielä päättyneet riidanalaisella ajanjaksolla, joten sen mukaan tulli, jonka suuruus oli 75 euroa tonnilta ja jota sovellettiin 2,2 miljoonan tonnin A-kiintiöön, joka avattiin kolmansien maiden banaanien tuonnille asetuksella N:o 404/93, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2587/2001, oli edelleen voimassa kyseisen ajanjakson aikana eikä sitä ollut voitu korvata asetuksella N:o 1964/2005 säädetyllä kiintiöllä. Yhtäältä unioni ja toisaalta erityisesti Costa Rican tasavalta ja Ecuadorin tasavalta pääsivät sen mukaan sopimukseen vasta 15.12.2009 lähtien. Näin ollen tullia, jonka suuruus oli 75 euroa tonnilta, lakattiin soveltamasta vasta kyseisestä päivästä lähtien.
- 37 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Ecuadorin tasavalta oli tehnyt valituksen tullen, jonka suuruus oli 176 euroa tonnilta, käyttöönottamisesta WTO:n toimivaltaisissa elimissä. Kyseistä asiaa koskevassa raportissaan WTO:n valituselin oli katsonut, että 2,2 miljoonan tonnin kiintiö, jonka tariffi oli 75 euroa tonnilta, oli pysynyt voimassa siihen saakka, kunnes vuoden 1994 GATT:n XXVIII artiklan mukaiset neuvottelut olivat päättyneet, mikä tapahtui 15.12.2009.
- 38 Vaikka oikeuskäytännön mukaan WTO:n oikeuden määräyksillä ei ole välitöntä oikeusvaikutusta (ks. tuomio Van Parys, C-377/02, EU:C:2005:121), ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että unionin tuomioistuin voi kuitenkin valvoa sitä, että unionin lainsäädäntö on WTO-sopimusten mukainen, jos kyseinen lainsäädäntö on nimenomaisesti annettu WTO:n oikeuden määräysten täytäntöönpanemiseksi tai jos siinä viitataan nimenomaisesti WTO-sopimusten tiettyihin määräyksiin (ks. tuomio Nakajima v. neuvosto, C-69/89, EU:C:1991:186, 31 kohta; tuomio FIAMM ja FIAMM Technologies v. neuvosto ja komissio, T-69/00, EU:T:2005:449, 114 kohta ja tuomio Fedon & Figli ym. v. neuvosto ja komissio, T-135/01, EU:T:2005:454, 107 kohta).
- 39 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa muun muassa, että banaanialan tuontia sääntelevien asetusten johdanto-osien perustelukappaleissa viitataan WTO:hon ja vuoden 1994 GATT:n XXVIII artiklan puitteissa käytyihin neuvotteluihin. Ei siis voida sulkea pois sitä, että unionin tuomioistuimella on toimivalta arvioida asetuksen N:o 1964/2005 lainmukaisuutta WTO:n sääntöjen valossa.
- 40 Tässä tilanteessa rechtbank van eerste aanleg te Brussel päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko – – [asetus N:o 1964/2005], sellaisena kuin – – unioni on sitä soveltanut 1.1.2006 ja 15.12.2009 välisenä aikana, vuoden 1994 GATT-sopimuksen I artiklan, XIII artiklan 1 kohdan, XIII artiklan 2 kohdan d alakohdan, XXVIII artiklan ja/tai minkä tahansa muun sovellettavan

määräyksen – erikseen tai yhdessä luettuina – vastainen, koska sillä vahvistettiin banaaneista (CN-koodi 0803 00 19) kannettavaksi tulliksi 176 euroa tonnilta [yhteisön] neuvottelemien banaaneja koskevien myönnytysten vastaisesti ennen kuin tästä asiasta oli neuvoteltu uusi sopimus WTO:ssa?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 41 Kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko asetus N:o 1964/2005 ristiriidassa vuoden 1994 GATT:n I artiklan, XIII artiklan 1 kohdan ja 2 kohdan d alakohdan ja XXVIII artiklan ja/tai minkä tahansa kyseisen yleissopimuksen muun määräyksen kanssa, koska kyseisellä asetuksella otetaan käyttöön banaaneista 1.1.2006 lähtien kannettava tulli, jonka suuruus on 176 euroa tonnilta.
- 42 Lukuun ottamatta itsenäistä 775 000 tonnin nettopainon tullitonta kiintiötä, joka asetuksella N:o 1964/2005 otettiin käyttöön AKT-valtioista peräisin olevien banaanien tuonnin osalta, kyseisessä asetuksessa otettiin 1.1.2006 lähtien käyttöön pelkästään tulliin perustuva järjestelmä banaanien unioniin tuonnin osalta ja vahvistettiin banaaneista kannettavaksi tulliksi 176 euroa tonnilta kyseisestä päivästä lähtien.
- 43 Ennakkoratkaisukysymyksen tutkiminen edellyttää ensin sen kysymyksen ratkaisemista, ovatko vuoden 1994 GATT:n määräykset luonteeltaan sellaisia, että niillä annetaan yksityisille oikeuksia, joihin nämä voivat vedota suoraan kansallisessa tuomioistuimessa vastustaakseen tämän tullin, joka vahvistetaan asetuksen N:o 1964/2005 1 artiklan 1 kohdassa, kantamista.
- 44 Tästä on muistutettava aluksi, että WTO-sopimukset eivät luonteensa ja rakenteensa vuoksi lähtökohtaisesti kuulu niihin normeihin, joihin nähden unionin tuomioistuin valvoo unionin toimielinten toimien lainmukaisuutta (ks. tuomio Portugali v. neuvosto, C-149/96, EU:C:1999:574, 47 kohta; määräys OGT Fruchthandels-gesellschaft, C-307/99, EU:C:2001:228, 24 kohta; tuomio Omega Air ym., C-27/00 ja C-122/00, EU:C:2002:161, 93 kohta; tuomio Petrotub ja Republica v. neuvosto, C-76/00 P, EU:C:2003:4, 53 kohta; tuomio Biret International v. neuvosto, C-93/02 P, EU:C:2003:517, 52 kohta sekä tuomio Van Parys, EU:C:2005:121, 39 kohta).
- 45 Todettuaan, että WTO-sopimukseen perustuvassa järjestelmässä osapuolten välisillä neuvotteluilla on tärkeä sija (ks. tuomio Portugali v. neuvosto, EU:C:1999:574, 36 kohta), yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että jos tuomioistuimille asetettaisiin velvollisuus olla soveltamatta WTO-sopimusten kanssa ristiriidassa olevia kansallisen oikeuden sääntöjä, sopimuspuolten lainsäädäntö- tai täytäntöönpanoelimiltä poistettaisiin muun muassa riitojen ratkaisusta annettuja sääntöjä ja menettelyjä koskevan sopimuksen, joka on WTO:n perustamissopimuksen liitteessä 2 (jäljempänä riitojen ratkaisua koskeva sopimus), mukainen mahdollisuus löytää edes väliaikainen neuvotteluratkaisu (ks. tuomio Portugali v. neuvosto, EU:C:1999:574, 40 kohta ja tuomio Van Parys, EU:C:2005:121, 48 kohta).
- 46 Oikeuskäytännön mukaan on myös niin, että jos katsottaisiin, että unionin lainsäädännön yhdenmukaisuuden varmistaminen WTO:n sääntöjen kanssa kuuluu suoraan unionin tuomioistuimille, unionin lainsäädäntö- tai täytäntöönpanoelimiltä vietäisiin liikkumavaraa, joka on unionin kauppakumppaneiden vastaavilla elimillä. On nimittäin selvää, että tietyt sopimuspuolet, joihin kuuluvat unionin tärkeimmät kauppakumppanit, ovat tehneet juuri WTO-sopimusten tavoitteen ja päämäärän valossa sen johtopäätöksen, että nämä sopimukset eivät kuulu normeihin, joihin nähden niiden tuomioistuimet valvovat niiden sisäisen oikeuden säännösten lainmukaisuutta. Tällaisen vastavuoroisuuden puuttumisen hyväksyminen voisi johtaa epätasapainoon WTO:n sääntöjen soveltamisessa (ks. tuomio Portugali v. neuvosto, EU:C:1999:574, 43–46 kohta; tuomio Van Parys, EU:C:2005:121, 53 kohta ja tuomio FIAMM ym. v. neuvosto ja komissio, C-120/06 P ja C-121/06 P, EU:C:2008:476, 119 kohta).

- 47 Unionin tuomioistuimen on valvottava unionin toimen lainmukaisuutta WTO:n sääntöihin nähden vain, jos unionin tarkoituksena on ollut panna täytäntöön WTO:n yhteydessä hyväksymänsä erityinen velvoite taikka jos kyseisessä unionin toimessa nimenomaisesti viitataan WTO-sopimusten tiettyihin määräyksiin (ks. tullitariffeja ja kauppaa koskevan vuoden 1947 yleissopimuksen osalta tuomio *Fediol v. komissio*, 70/87, EU:C:1989:254, 19–22 kohta; tuomio *Nakajima v. neuvosto*, EU:C:1991:186, 31 kohta sekä WTO-sopimusten osalta tuomio *Portugali v. neuvosto*, EU:C:1999:574, 49 kohta; tuomio *Biret International v. neuvosto*, EU:C:2003:517, 53 kohta ja tuomio *Van Parys*, EU:C:2005:121, 40 kohta).
- 48 Toisin kuin LVP väittää, tällaisesta erityistilanteesta ei kuitenkaan ole kysymys nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa.
- 49 Aluksi on nimittäin muistutettava, että oikeuskäytännössä on katsottu, että asetuksella N:o 404/93 toteutetun ja sittemmin muutetun banaanialan yhteisen markkinajärjestelyn tarkoituksena ei ole varmistaa vuoden 1994 GATT:n puitteissa syntyneen tietyn velvoitteen täytäntöönpanoa yhteisön oikeusjärjestyksessä, eikä siinä myöskään nimenomaisesti viitata vuoden 1994 GATT:n tiettyihin määräyksiin (määräys OGT Fruchthandelsgesellschaft, EU:C:2001:228, 28 kohta).
- 50 Seuraavaksi on todettava, että kun unioni vahvisti asetuksella N:o 1964/2005 niistä banaaneista, jotka eivät ole peräisin AKT-valtioista, kannettavaksi tulliksi 176 euroa tonnilta 1.1.2006 lähtien, se ei pyrkinyt varmistamaan sellaisen WTO:n puitteissa hyväksytyyn erityisen velvoitteen täytäntöönpanoa unionin oikeusjärjestyksessä, jolla voitaisiin oikeuttaa poikkeus siihen, ettei WTO:n sääntöihin voida vedota unionin tuomioistuimissa, ja sallia se, että nämä valvovat kyseessä olevien unionin säännösten lainmukaisuutta kyseisten sääntöjen valossa.
- 51 Tästä on todettava, että unionin tuomioistuimella olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että tehtyään Ecuadorin tasavallan ja Amerikan yhdysvaltojen kanssa banaaneja koskevat yhteisymmärryspöytäkirjat, joiden mukaan unioni ottaa käyttöön pelkästään tulliin perustuvan järjestelmän banaanien tuonnissa viimeistään 1.1.2006, unioni aloitti neuvottelut vuoden 1994 GATT:n XXVIII artiklan puitteissa muuttaakseen banaaneihin sovellettavia myönnytyksiään ja päästäkseen – WTO:n ministerikokouksen päätöksen liitteen, jossa sille myönnettiin Dohan poikkeuslupa, mukaisesti – sopimukseen tuontitulleista, joilla säilytettäisiin MFN-valtioista peräisin olevien banaanien täysimääräinen pääsy markkinoille.
- 52 Sen jälkeen, kun erilaisiin riitojenratkaisumenettelyihin WTO:n puitteissa oli ryhdytty yhtäältä WTO:n ministerikokouksen päätöksen liitteen, jossa unionille myönnettiin Dohan poikkeuslupa, nojalla unionin ehdottamia tulleja vastaan, ja toisaalta riitojen ratkaisua koskevan sopimuksen nojalla asetuksella N:o 1964/2005 vahvistettua tullia, joka oli 176 euroa tonnilta, vastaan, 15.12.2009 päästiin lopulta neuvotteluratkaisuun unionin ja asianomaisten Latinalaisen Amerikan MFN-valtioiden välisellä Geneven sopimuksella.
- 53 Paitsi että kyseisessä sopimuksessa banaaneista kannettavia tulleja alennettiin progressiivisesti 15.12.2009 lähtien, siinä todettiin muun muassa, että banaanijärjestelmästä vireillä olevat riidat WTO:n puitteissa sekä kaikki minkä tahansa MFN-valtion, joka on kyseisen sopimuksen sopimuspuoli, vuoden 1994 GATT-sopimuksen XXIV ja XXVIII artiklan menettelyjen mukaisesti esittämät vaatimukset ratkaistaan. Kuten Belgian ja Kreikan hallitukset sekä neuvosto ja komissio lähinnä toteavat, tästä seuraa, että unionin aloittamien neuvottelujen päätyttyä MFN-valtiot, jotka ovat Geneven sopimuksen sopimuspuolia, hyväksyivät loppujen lopuksi asetuksella N:o 1964/2005 säädetyn tullin, joka oli 176 euroa tonnilta ja josta ne olivat kuitenkin aloittaneet riitojenratkaisumenettelyjä ja jonka oli kyseisissä menettelyissä katsottu olevan ristiriidassa vuoden 1994 GATT:n merkityksellisten määräysten kanssa, kantamisen riidanalaisella ajanjaksolla.

- 54 On näin ollen todettava, että unionin Geneven sopimuksella saama järjestelmä ja erityisesti sen sopimuspuolina olevien MFN-valtioiden sitoutuminen vireillä olevien riitojen ja valitusten käsittelyn lopettamiseen ilmentää tarvetta antaa liikkumavaraa unionin toimielimille neuvotteluissa, jotka johtivat kyseiseen sopimukseen.
- 55 Täsmällisemmin sanottuna on todettava yhtäältä, että banaaneja koskeissa yhteisymmärryspöytäkirjoissa toki todettiin, että unioni ottaisi käyttöön pelkästään tulleihin perustuvan järjestelmän banaanien tuonnissa viimeistään 1.1.2006 ja että se sitoutuisi lisäksi ryhtymään vuoden 1994 GATT:n XXVIII artiklan mukaisiin neuvotteluihin tässä tarkoituksessa hyvissä ajoin, ja toisaalta, että WTO:n ministerikokouksen päätöksen liitteessä, jossa unionille myönnettiin Dohan poikkeuslupa, se velvoitettiin tämän osalta noudattamaan erityisiä välimiesmenettelyjä sellaiseen tuontitulleja koskevaan sopimukseen pääsemiseksi, jolla säilytettäisiin MFN-valtioista peräisin olevien banaanien täysimääräinen pääsy markkinoille. On kuitenkin todettava, ettei yhteisymmärryspöytäkirjoissa eikä kyseisessä liitteessä eikä edes kyseisen liitteen nojalla 1.8.2005 ja 27.10.2005 annetussa kahdessa välitystuomiassa, joihin asetuksen N:o 1964/2005 johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa viitataan, vahvistettu unionin soveltamien tuontitullien tasoa.
- 56 Banaaneja koskevia yhteisymmärryspöytäkirjoja ei myöskään mainita asetuksessa N:o 1964/2005, jonka johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa tyydytään toteamaan, että "[asetuksessa N:o 404/93, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2587/2001,] säädetään banaanien tuontiin sovellettavan pelkästään tulliin perustuvan järjestelmän voimaantulosta viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2006".
- 57 Asetuksella N:o 1964/2005 vahvistettu tulli, joka oli 176 euroa tonnilta, katsottiin lisäksi myöhemmin vuoden 1994 GATT:n merkityksellisten määräysten vastaiseksi riitojenratkaisumenettelyissä, joihin oli ryhdytty riitojen ratkaisua koskevan sopimuksen nojalla. Toisin kuin LVP väittää, tällä seikalla tuetaan päätelmää, jonka mukaan unionin tarkoituksena ei ollut varmistaa WTO:n puitteissa hyväksytyn erityisen velvoitteen täytäntöönpanoa, kun se vahvisti banaaneista 1.1.2006 lähtien kannettavan tullin tälle tasolle.
- 58 Edellä esitetystä seuraa, että asetusta N:o 1964/2005 ei voida pitää toimenpiteenä, jonka tarkoituksena on varmistaa WTO:n puitteissa hyväksytyn erityisen velvoitteen täytäntöönpano unionin oikeusjärjestyksessä.
- 59 Lopuksi on todettava, että pelkän asetuksen N:o 1964/2005 johdanto-osan toisesta viidenteen perustelukappaleessa olevan viittauksen, joka koskee unionin vuoden 1994 GATT:n XXVIII artiklan puitteissa käymien neuvottelujen asiayhteyttä, perusteella ei voida katsoa, että kyseinen asetus täyttää toisen edellytyksen, jolla voidaan – kuten tämän tuomion 47 kohdasta ja tuomiosta Fediol v. komissio (EU:C:1989:254, 19–22 kohta) ilmenee – perustella poikkeus siitä, ettei WTO:n sääntöihin voida vedota unionin tuomioistuimissa, eli edellytyksen, jonka mukaan asianomaisessa unionin toimessa on nimenomaisesti viitattava WTO-sopimusten tiettyihin määräyksiin.
- 60 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että vuoden 1994 GATT:n määräykset eivät ole luonteeltaan sellaisia, että niillä annetaan yksityisille oikeuksia, joihin nämä voivat vedota suoraan kansallisessa tuomioistuimessa vastustaakseen asetuksen N:o 1964/2005 1 artiklan 1 kohdalla vahvistetun tullin, jonka suuruus on 176 euroa tonnilta, kantamista.

Oikeudenkäyntikulut

- 61 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tullitariffeja ja kauppaa koskevan vuoden 1994 yleissopimuksen, joka on Marrakechissa 15.4.1994 allekirjoitetun ja Uruguay'n kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY hyväksytyn Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen liitteessä 1 A, määräykset eivät ole luonteeltaan sellaisia, että niillä annetaan yksityisille oikeuksia, joihin nämä voivat vedota suoraan kansallisessa tuomioistuimessa vastustaakseen banaaneista kannettavista tulleista 29.11.2005 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1964/2005 1 artiklan 1 kohdalla vahvistetun tullin, jonka suuruus on 176 euroa tonnilta, kantamista.

Allekirjoitukset